

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/44/2016
Identifikačné číslo spisu: 5015200899
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2018
Meno a priezvisko: Mgr. Viliam Pohančeniík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5015200899.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Viliama Pohančeniíka a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci navrhovateľa: H. Š. S., nar. XX.XX.XXXX, Q. X. X/XX, Q., zastúpený: JUDr. Marián Ďurina, advokát, Sibírska 4, Bratislava, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí odporkyne č. XXX XXX XXXX X - H. zo dňa 12.08.2015 a č. XXX XXX XXXX X - H. zo dňa 12.08.2015 o starobnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 24Sd/216/2015-62 zo dňa 16.12.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline, č. k. 24Sd/216/2015-62 zo dňa 16.12.2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 24Sd/216/2015-62 zo dňa 16.12.2015 potvrdil rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X - H. zo dňa 12.08.2015 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie odporkyne I“) a č. XXX XXX XXXX X - H. zo dňa 12.08.2015 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie odporkyne II“). Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Napadnutým rozhodnutím odporkyne I bol navrhovateľovi podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej aj len „zákon č. 100/1988 Zb.“) a podľa § 259 ods. 1, § 293k, § 114 ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) priznaný od 04.11.2010 starobný dôchodok v sume 47,30 eur mesačne. Podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. mu bol starobný dôchodok od 01.01.2011 zvýšený na 48,20 eur mesačne, od 01.01.2012 na 49,80 eur mesačne, od 01.01.2013 na sumu 61,00 eur mesačne a od 01.01.2014 na 69,80 eur mesačne.

Napadnutým rozhodnutím odporkyne II bol navrhovateľovi podľa § 66 ods. 3 a § 293l ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. zvýšený starobný dôchodok od 01.07.2014 na 71,90 eur mesačne a od 01.01.2015 mu bol podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. zvýšený na 77,10 eur mesačne.

V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na to, že právny zástupca navrhovateľa sa na pojednávaní dňa 16.12.2015 pridržoval podaného opravného prostriedku zo dňa 21.09.2015 ako aj vyjadrenia zo dňa 11.12.2015 uvádzajúc, že navrhovateľovi odporkyňa na základe jeho žiadosti zo dňa 04.11.2013 priznala starobný dôchodok v sume 47,30 eur mesačne, čo je príliš nízka suma. Navrhovateľ žiadal 80 dôchodkov spätne a dostal ho iba za tri roky. Nesúhlasil s krátením starobného dôchodku spôsobom, ako to robí odporkyňa, považoval ho za retroaktívny a za porušujúci princíp primeranosti. Ako vojak z povolania a aj jeho zamestnávateľ odvádzali poisťné do všeobecného dôchodkového systému, to znamená do 30.04.1998 na konto odporkyne. Mal tiež výhrady k neposudzovaniu stredoškolského štúdia, teda obdobia pred vojenskou činnou službou a po jej ukončení. Navrhovateľ na pojednávaní dodal, že odporkyňa pri výpočte dôchodku postupovala v rozpore s Dohovorom č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (ďalej aj len „Dohovor č. 128“), uprednostnila dôvodovú správu k zákonu č. 222/2003 Z. z. a tiež nesúhlasil s výškou krátenia 87 %. Okrem toho, že na to nie je norma, odporkyňa mu krátila dôchodok aj za dobu 24 rokov, keď zákon ešte nebol v účinnosti. Krátenie považoval za neúmerne a vysoké. Odporkyňa na pojednávaní uviedla, že pri krátení starobného dôchodku navrhovateľa bol zohľadnený čl. 33 Dohovoru č. 128 a ak by pri výpočte jeho starobného dôchodku postupovala iným spôsobom, ostatní poistenci by boli znevýhodnení. Krajský súd ďalej poukázal na to, že navrhovateľ dosiahol dôchodkový vek podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. dovŕšením 55 rokov veku, t. j. dňa XX.XX.XXXX. Do vzniku nároku na starobný dôchodok získal (vrátane doby služby) 35 rokov doby zamestnania. Na účely určenia sumy starobného dôchodku je rozhodných 32 rokov; na dobu zamestnania pred 18. rokom veku sa neprihliada. Navrhovateľ získal do 18. roku veku 846 dní obdobia dôchodkového poistenia, t. j. 2 roky a 116 dní, avšak podľa § 22 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. sa pre zvýšenie základnej výmery hodnotí len doba zamestnania po dosiahnutí veku 18 rokov. Navrhovateľovi bol napadnutým rozhodnutím odporkyne I priznaný starobný dôchodok od 04.11.2010 v sume 47,30 eur mesačne, keď pre výšku dôchodku bolo z celkovej doby zamestnania 35 rokov a 99 dní zhodnotených 32 rokov zamestnania po 18. roku veku a dôchodok bol vymeraný z priemerného mesačného zárobku 117,37 eur zisteného za roky 1998, 1999, 1998, 1997 a 1995. Suma starobného dôchodku navrhovateľa do vzniku nároku na dôchodok je 84 % priemerného mesačného zárobku, t. j. 143,11080 eur. Suma starobného dôchodku určená s prihliadnutím na dobu výkonu služby ku dňu vzniku nároku na jeho výplatu a vypočítaná podľa zákona č. 100/1988 Zb. predpisov je 366,43988 eur mesačne. Pretože navrhovateľ je poberateľom dávky z osobitného systému sociálneho zabezpečenia, sumu starobného dôchodku je potrebné krátiť o pomernú časť sumy starobného dôchodku zodpovedajúcu obdobiu dôchodkového poistenia, ktorým je doba služby zhodnotená na určenie sumy výsluhového dôchodku za celé roky. Výpočet pomernej časti sumy starobného dôchodku určenej podľa zákona č. 100/1988 Zb. za obdobie výkonu služby: $366,43988 \text{ eur mesačne} \times 28 \text{ rokov služby} / 32 \text{ rokov úhrnom} = 320,634895 \text{ eur mesačne}$. Suma starobného dôchodku je rozdiel súm 366,43988 a 320,634895, t. j. 45,90 eur mesačne a táto bola ďalej zvýšená podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z.. Je nesporné, že navrhovateľovi bol priznaný od 01.12.1999 výsluhový dôchodok podľa § 26 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 114/1998 Z. z.“) a došlo u neho k vzniku nároku na dávku v starobe v dvoch oddelených systémoch dôchodkového zabezpečenia (poistenia). Pre výšku starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia mu boli hodnotené aj doby zamestnania, ktoré boli súčasne hodnotené pre nárok a výšku výsluhového dôchodku v systéme sociálneho zabezpečenia vojakov. Navrhovateľovi bol priznaný výsluhový dôchodok za zhodnotenú dobu služobného pomeru od 31.08.1967 do 30.11.1999 a bola mu zhodnotená doba služobného pomeru v rozsahu 28 rokov. Pokiaľ odporkyňa použila postup výpočtu teoretickej výšky starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho poistenia, ktorá by mu patrila, ak by všetky doby poistenia získal vo všeobecnom systéme a takto zistenú výšku krátila podľa čl. 33 Dohovoru č. 128, postupovala v súlade so zákonom. Navrhovateľ nemôže spravodlivo požadovať, aby mu bola vyplácaná suma starobného dôchodku priznaného vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia aj za doby, ktoré mal hodnotené aj v osobitnom systéme pre nárok výsluhového dôchodku, ktorý má od dovŕšenia dôchodkového veku charakter dávky v

starobe z osobitného systému sociálneho zabezpečenia, a to bez ohľadu na to, že osobitný systém pojem „starobného dôchodku“ neobsahuje. Pokiaľ odporkyňa napadnutým rozhodnutím II zvýšila podľa § 66 ods. 3 a § 293l ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. starobný dôchodok navrhovateľa na 71,90 eur mesačne, ktorý podľa § 82 tohto zákona od 01.01.2015 zvýšila na 77,10 eur mesačne, postupovala v súlade so zákonom. Podľa potvrdenia o vykonaní práce na dohodu vystaveného zamestnávateľom SVB, M. Jankolu 5321, Martin navrhovateľ vykonával v období od 01.11.2008 do 30.06.2014, t. j. 5 rokov a 7 mesiacov prácu na základe dohody o vykonaní práce. Za uvedené obdobie však boli vykonané odvody na poistné na starobné poistenie len od 01.01.2013 do 30.06.2014. V súlade s § 293l zákona č. 461/2003 Z. z. sa teda starobný dôchodok navrhovateľa zvýšil za obdobie dôchodkového poistenia získané po 31.07.2006 podľa § 66 ods. 2 až 9 zákona č. 461/2003 Z. z.. Podľa § 66 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. zvýšenie starobného dôchodku bolo určené ako súčin súčtu jednej polovice osobných mzdových bodov získaných za obdobie dôchodkového poistenia počas poberania starobného dôchodku alebo jeho časti a aktuálnej dôchodkovej hodnoty platnej ku dňu nasledujúcemu po zániku dôchodkového poistenia. Počas poberania starobného dôchodku navrhovateľ od 01.01.2013 do 31.12.2013 získal osobný vymeriavací základ 2.520 eur, všeobecný vymeriavací základ bol 9.660 eur a osobný mzdový bod 0,2609. V období od 01.01.2014 do 30.06.2014 získal osobný vymeriavací základ 1.260 eur, všeobecný vymeriavací základ bol 9.660 eur a osobný mzdový bod 0,1305. Súčet osobných mzdových bodov za obdobie dôchodkového poistenia počas poberania starobného dôchodku je 0,3914. Aktuálna dôchodková hodnota platná k 01.07.2014 je 10,2524 eur. Zvýšenie starobného dôchodku patriace za obdobie dôchodkového poistenia počas poberania tohto dôchodku je 2,00639468 eur mesačne a bolo určené ako súčin súčtu jednej polovice osobných mzdových bodov 0,1957 a aktuálnej dôchodkovej hodnoty 10,2524 eur. Suma starobného dôchodku 71,90 eur mesačne po zaokrúhlení je určená súčtom súm 68,90 eur a 2,00639468 eur. Ďalej sa suma starobného dôchodku navrhovateľa od 01.01.2015 zvýšila na 77,10 eur mesačne. Záverom krajský súd poznamenal, že navrhovateľovi nevznikol nárok na dôchodok podľa V. časti zákona č. 100/1988 Zb., nakoľko vek 55 rokov nedovŕšil pred 01.07.2002, počnúc ktorým sa § 132 tohto zákona na sociálne zabezpečenia policajtov a vojakov nepoužije. Z toho dôvodu sa s názorom navrhovateľa, že mu vznikol nárok na starobný dôchodok z I. a II. kategórie funkcií podľa § 132 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb., nestotožnil.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že napadnuté rozhodnutia odporkyne I a II zruší a vec jej vráti na ďalšie konanie. Mal za to, že v jeho prospech svedčí jeho základné právo na zákonodarcom určený komponent ekvivalencie (transparentnosti) vo všeobecnom dôchodkovom poistení. V jeho prípade musí dôjsť k požadovanému posilneniu zásluhovosti spočívajúce v posudzovaní celej doby zamestnania a vo zvýšení základu, z ktorého sa vypočítavajú starobné dôchodky. Dnešná právna úprava do istej miery iba jednostranne posilňuje princíp solidarity dôchodkového systému na úkor princípu zásluhovosti. Navrhovateľ namietal, že rozsudok krajského súdu a napadnuté rozhodnutia odporkyne I a II vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci, keďže ako vojak z povolania ukončil služobný pomer 30.11.1999 a k tomuto dňu vykonal 32 rokov + 100 dní vojenskej služby. V III. pracovnej kategórii mal odpracovaných ďalších 3 162 dní, t. j. 8 rokov a 242 dní. Kľúčovým faktom je, že po 01.05.1998 do 30.11.1999 získal 579 dní doby v osobitnom systéme, čo predstavuje len 3,9 % z celkovej doby dôchodkového poistenia. Vo všeobecnom systéme dôchodkového poistenia odporkyne (od 01.09.1964 do 30.04.1998 získal 11 201 dní a k tomu treba pripočítať obdobie od 01.11.1998 do 30.06.2014, za ktoré získal 3 162 dní), spolu 14 363 dní poistnej doby, čo predstavuje 96,1 % z celkovej doby dôchodkového poistenia. Počas vojenskej služby v ČSLA a OS SR bol poistený 11 780 dní, t. j. 32 rokov a 100 dní a v civilnom sektore 3 162 dní, t. j. 8 rokov a 242 dní. Bol presvedčený, že splnil podmienku trvania doby poistenia pre nárok na oveľa vyššiu sumu starobného dôchodku zo všeobecného systému dôchodkového poistenia s účinnosťou od 26.12.2003 - od dovŕšenia 55 rokov veku. Ďalej poukázal na to, že poistencom patria práva pri výkone sociálneho poistenia rovnako v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v sociálnom zabezpečení a tiež na cieľ novej právnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 461/2003 Z. z. a na osobitný systém poistenia príslušníkov ozbrojených zborov. Odporkyňa vedome znevýhodňuje zo starobného dôchodkového zabezpečenia navrhovateľa, ktorý väčšinu života poctivo vykonával činnú službu v ozbrojených silách v porovnaní s občanmi pracujúcimi v civilnom sektore, ktorí takúto službu nevykonávali. Dokonca to predstavuje znevýhodnenie oproti

občanom, ktorí boli určitú dobu poistení v zahraničí a odporkyňa im túto dobu bez problémov započítava. Takýto postup odporkyne odporuje čl. 12 Ústavy SR a znevýhodňuje ho voči ostatným osobám. V čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 je uvedené, že suma starobného dôchodku sa „môže znížiť“, čo ešte neznamená, že sa automaticky zníži spôsobom, akým to praktizuje odporkyňa. Ak sa v právnych dokumentoch objaví slovo „môže“, fakultatívne to znamená, že aj „nemusi“. V tejto súvislosti navrhovateľ položil otázku, prečo odporkyňa takto sústavne koná a drasticky znižuje výšku starobných dôchodkov „vyslúžilcov“. Vo výroku napadnutých rozhodnutí odporkyne I a II nie je uvedený žiadny prameň vnútroštátneho práva, ktorý by ju oprávňoval vykonať krátenie starobného dôchodku a o koľko by ho mala krátiť. Do dnešného dňa nebol prijatý vnútroštátny právny predpis, ktorý by reguloval a popísal konanie odporkyne. Z uvedeného dôvodu nemalo ku kráteniu vôbec dôjsť, resp. iba v menšom rozsahu, možno len od roku 1991, kedy bol Dohovor č. 128 ratifikovaný. Odporkyňa je verejnoprávnou inštitúciou a musí dodržiavať zákony. Ak je Slovenská republika právny štát, verejnoprávna inštitúcia by to mala vziať na vedomie a svoj postup by mala prehodnotiť. Nie je predsa možné, aby za 8 rokov vojenskej služby, odslúženej po prijatí Dohovoru č. 128, čo predstavuje 25 % odslúženej doby, mu odporkyňa krátila starobný dôchodok, t. j. zvyšných 75 %, čo predstavuje 24 odslúžených rokov vojenskej služby pred prijatím Dohovoru č. 128. Navrhovateľ sa domnieval, že iný a spravodlivejší výpočet starobného dôchodku by vznikol pri korektnom posudzovaní všetkých odslúžených a odpracovaných dôb a od vtedy, keď bol ratifikovaný Dohovor č. 128. Už rímske právo poznalo zásadu „lex retro non agit“ - zákon nepôsobí späť a táto zásada by sa mala rešpektovať. Domnieval sa tiež, že ide o porušenie práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Miera solidarity dôchodkového systému totiž musí podliehať aktuálnemu testu primeranosti. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. nevyplýva, že by sa poistencovi, ktorému bol priznaný výsluhový dôchodok podľa § 26 zákona č. 114/1998 Z. z., nemali pre nárok na starobný dôchodok hodnotiť ostatné doby dôchodkového poistenia, tzv. civilného zamestnania. Odporkyňa navrhovateľovi pravdepodobne dôsledne nehodnotila dobu stredoškolského štúdia a dobu zamestnania v tzv. „civilnom sektore“, ktoré vykonával u rôznych zamestnávateľov, lebo podľa jej názoru boli tieto doby vraj zhodnotené pre nárok na výsluhový dôchodok.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnosti. Dôvody, ktoré uviedol navrhovateľ v odvolaní, nepovažovala za opodstatnené. Krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého ju náležite právne posúdil, pričom nezistil nezákonnosť napadnutých rozhodnutí odporkyne. Ďalej poukázala na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedený v rozhodnutí č. R 55/2011, publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR a na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/201/2008 zo dňa 28.10.2009. Vychádzajúc z právneho názoru najvyššieho súdu odporkyňa pri posudzovaní nároku na starobný dôchodok a pri určovaní dôchodkového veku, v súvislosti so zaradením doby výkonu služby do I. a II. kategórie funkcií, vychádzala z § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb..

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „SSP“). V zmysle § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Z obsahu dávkového spisu odporkyne odvolací súd zistil, že navrhovateľ požiadal o priznanie starobného dôchodku od 26.12.2003 žiadosťou zo dňa 04.11.2013. Starobný dôchodok mu bol priznaný rozhodnutím odporkyne č. 481 226 1170 0 zo dňa 19.06.2014 od 04.11.2010 vo výške 47,30 eur mesačne. Predmetné rozhodnutie bolo zrušené rozsudkom krajského súdu č. k. 24Sd/295/2014-101 zo dňa 24.03.2015 z dôvodu, že odporkyňa nepredložila krajskému súdu kompletný administratívny spis a tiež z dôvodu, že odôvodnenie tohto rozhodnutia nezodpovedalo náležitostiam odôvodnenia rozhodnutia

podľa § 209 ods. 1 a 4 zákona č. 461/2003 Z. z.. Následne odporkyňa vydala napadnuté rozhodnutia I a II.

Navrhovateľ sa narodil XX.XX.XXXX. Dôchodkový vek 55 rokov podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. dovŕšil dňom XX.XX.XXXX. Ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku získal 12 874 dní, t. j. 35 rokov a 99 dní doby poistenia.

Po vzniku nároku na starobný dôchodok navrhovateľ podľa potvrdenia o vykonaní práce na dohodu vystaveného zamestnávateľom navrhovateľa SVB, M. Jankolu 5321, Martin vykonával v období od 01.11.2008 do 30.06.2014, t. j. 5 rokov a 7 mesiacov prácu na základe dohody o vykonaní práce. Za uvedené obdobie však boli vykonané odvody poistného na starobné poistenie len od 01.01.2013 do 30.06.2014.

Odvolaací súd sa s poukazom na § 219 ods. 2 OSP v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, konštatuje správnosť dôvodov, na základe ktorých krajský súd rozhodol a pre zdôraznenie správnosti rozsudku dopĺňa v nadväznosti na navrhovateľove námietky ďalšie dôvody.

Je nesporné, že navrhovateľovi bol priznaný od 01.12.1999 výsluhový dôchodok podľa § 26 zákona č. 114/1998 Z. z., čím u neho došlo k vzniku nároku na dávku v starobe v dvoch oddelených systémoch dôchodkového zabezpečenia (poistenia).

Z právnych úprav týkajúcich sa sociálneho poistenia alebo zabezpečenia rôznych skupín poistencov jednoznačne vyplýva, že všeobecný systém sociálneho poistenia a osobitný systém sociálneho poistenia (zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov) sú založené na základe hodnotenia dôb poistenia (zamestnania) pre dávky dôchodkového poistenia.

Kým zákon č. 461/2003 Z. z. upravuje nároky poistencov zo všeobecného systému sociálneho poistenia a jeho cieľom je zabezpečiť, aby doby poistenia boli poistencovi pre vznik nároku na dávky podmienené dosiahnutím veku alebo v dôsledku jeho nepriaznivého zdravotného stavu boli riadne zohľadnené, osobitné právne úpravy používané v osobitnom systéme sociálneho poistenia obsahujú len úpravu, ktorá zabezpečuje užší okruh dávok dôchodkového poistenia a zohľadňuje ako dobu poistenia iba dobu výkonu služby (prípadne náhradnú dobu výkonu služby). Osobitný systém poistenia príslušníkov ozbrojených zborov neobsahuje úpravu starobných dôchodkov, sirotských a vdovských dôchodkov, ktoré by zohľadňovali dobu ich poistenia v celom rozsahu, a to aj v civilnom zamestnaní, ale obsahuje len úpravu výsluhových dôchodkov, sirotských výsluhových dôchodkov, vdovských výsluhových dôchodkov a invalidných výsluhových dôchodkov, ktoré sú založené len na hodnotení doby služby poistenca a vôbec nehodnotí dobu poistenia, ktorú poistenci získali vo všeobecnom systéme. V dôsledku tejto skutočnosti sú poistenci osobitného systému sociálneho zabezpečenia vylúčení z pôsobnosti zákona č. 461/2003 Z. z. len v rozsahu zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme (s výnimkou prípadov podľa § 60 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.), ale nie v časti upravujúcej nárok na starobný, predčasný starobný, invalidný, sirotský, vdovský alebo vdovecký dôchodok.

Súčasne je potrebné skonštatovať, že napriek už ustálenej judikatúre najvyššieho súdu ohľadom nároku poberateľov výsluhového dôchodku na starobný dôchodok zákonodarca doteraz v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 legislatívne neupravil osobitný spôsob výpočtu a krátenia starobného dôchodku. Pri absencii takej úpravy (rovnako ako pri pretrvávajúcej absencii zohľadnenia doterajšej judikatúry zákonnou úpravou nároku poberateľov výsluhových dôchodkov na zohľadnenie obdobia služby zakladajúcej nárok na výsluhový dôchodok aj na účely nároku a výšky starobného dôchodku) je potom úlohou súdu vysporiadať sa s touto „dierou v zákone“ tak, aby bolo zachované ústavou garantované právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Výsluhový dôchodok priznaný podľa § 26 zákona č. 114/1998 Z. z. je dávkou, ktorá patrí jeho poberateľovi od skončenia služobného pomeru a patrí mu aj po dovŕšení dôchodkového veku podľa všeobecného predpisu o sociálnom poistení (zákona č. 461/2003 Z. z.). Vzhľadom na túto skutočnosť

má výsluhový dôchodok odo dňa dovŕšenia dôchodkového veku povahu dávky v starobe, ktorú je potrebné považovať v zmysle čl. 33 ods. 1 Dohovoru č. 128 za inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť (prežitie určeného veku) - takou dávkou je aj starobný dôchodok, na ktorý vznikne nárok podľa zákona č. 461/2003 Z. z..

Vzhľadom na súbeh nárokov na dve dávky rovnakého druhu (dávky v starobe) tak zo systému sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov (zákon č. 328/2002 Z. z. ako aj zo všeobecného systému sociálneho poistenia upraveného zákonom č. 461/2003 Z. z.) potom prichádza v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 do úvahy krátenie starobného dôchodku. Iný postup a priznanie starobného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v plnej výške by mal za následok priznanie dvoch povahovo rovnakých dávok za tie isté doby poistenia, čo by viedlo k neodôvodnenému a neprimeranému zvýhodneniu osôb poistených v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia a k diskriminácii poistencov, ktorí získali obdobia poistenia v takom istom rozsahu len vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia (rozsudok Najvyššieho súdu SR 9So/247/2015 zo dňa 25.10.2017).

Keďže výsluhový dôchodok má po dovŕšení dôchodkového veku pre vznik nároku na starobný dôchodok zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia (poistenia) charakter dávky v starobe, odporkyňa postupovala v súlade s článkom 33 Dohovoru č. 128, v zmysle ktorého môže starobný dôchodok navrhovateľa krátiť, a to primerane k počtu skončených rokov doby trvania služobného pomeru.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003, nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31.12.2023.

Podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb., občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v I. kategórii funkcií.

Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. priemerný mesačný zárobok je mesačný priemer hrubých zárobkov dosiahnutých v piatich zárobkovo najlepších kalendárnych rokoch v rozhodnom období; ak prichádza do úvahy viac rozhodných období, je priemerným mesačným zárobkom mesačný priemer hrubých zárobkov z toho rozhodného obdobia, v ktorom je tento priemer najvyšší.

Vzhľadom na to, že navrhovateľ je poberateľom dávky z osobitného systému sociálneho zabezpečenia, a to výsluhového dôchodku od 01.12.1999, bola mu pri určení sumy starobného dôchodku započítaná aj doba služby a osobné vymeriavacie základy dosiahnuté počas výkonu služby. Odporkyňa postupovala správne, keď pri určení výšky starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia (poistenia) započítala do doby dôchodkového poistenia aj doby, ktoré boli zhodnotené na účely výsluhového dôchodku a v nich dosiahnuté hrubé zárobky. Až po takom stanovení výšky starobného dôchodku sumu starobného dôchodku krátila v pomernej časti zodpovedajúcej zhodnotenej dobe služby v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č.128.

Odporkyňa tiež postupovala správne, keď navrhovateľovi priznala starobný dôchodok iba tri roky späť od podania žiadosti (uplatnenia nároku), teda od 04.11.2010 s poukazom na § 114 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého sa nárok na výplatu dávky alebo jej časti premlčí uplynutím troch rokov odo dňa za ktorý dávka alebo jej časť patrili.

Rovnako odporkyňa postupovala v súlade so zákonom aj pri vydaní napadnutého rozhodnutia II, keď týmto rozhodnutím zvýšila navrhovateľovi podľa § 66 ods. 3 a § 293I ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. starobný dôchodok od 01.07.2014 na 71,90 eur mesačne a ten mu podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. zvýšila na 77,10 eur mesačne.

V súvislosti s námietkou navrhovateľa ohľadom nesprávnosti započítania jednotlivých dôb poistenia odvolací súd uvádza, že po vzniku nároku na starobný dôchodok vykonával navrhovateľ práce u

zamestnávateľa SVB, M. Jankolu 5321, Martin od 01.11.2008 do 30.06.2014, t. j. 5 rokov a 7 mesiacov na základe dohody o vykonaní práce. Za uvedené obdobie však boli vykonané odvody poistného na starobné poistenie len od 01.01.2013 do 30.06.2014, a preto mu mohlo byť započítané iba toto obdobie.

Rovnako nebolo možné akceptovať námietku o diskriminácii, keďže navrhovateľ nepreukázal, že by vo vecne totožných prípadoch odporkyňa alebo príslušné súdy rozhodli inak.

V súvislosti s námietkou navrhovateľa ohľadom porušenia zákazu retroaktivity odvolací súd uvádza, že k definujúcim znakom právneho štátu nepochybne patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv a právnej istoty (PL. ÚS 16/95). Nie každá retroaktivita je však nezlučiteľná s princípmi, na ktorých je budovaný právny štát. V teórii a praxi sa rozlišuje tzv. pravá a nepravá spätná účinnosť (retroaktivita) právnych predpisov. Význam tohto rozlišovania je založený na skutočnosti, že pokiaľ sa pravá retroaktivita v zásade odmieta ako nezlučiteľná s obsahom princípu štátu, nepravá retroaktivita sa akceptuje ako prípustný nástroj na dosiahnutie ustanovených a dostatočne významných cieľov verejnej moci.

Pri pravej retroaktivite zákonodarca v novom právnom predpise neuzná práva alebo povinnosti založené právnymi skutočnosťami, ktoré sa ako právne skutočnosti uznávali na základe skoršieho (predchádzajúceho) právneho predpisu. O pravú retroaktivitu ide napr. vtedy, keď neskorší právny predpis so spätnou účinnosťou upravuje vzťahy, ktoré vznikli v minulosti. V dôsledku toho nastáva stav, v rámci ktorého účinnosť neskoršieho právneho predpisu nastáva skôr ako jeho platnosť. Pri nepravnej retroaktivite zákonodarca uznáva právne skutočnosti, na základe ktorých podľa predchádzajúcej právnej normy došlo k vzniku určitých právnych vzťahov. O nepravú retroaktivitu môže ísť napriek tomu, že zákonodarca prípadne novým právnym predpisom zároveň s účinnosťou do budúcnosti prinesie určité zmeny aj tých práv (alebo povinností), ktoré vznikli za platnosti skoršieho zákona. Nepravá retroaktivita teda nebráni zákonodarcovi novou právnou úpravou vstúpiť aj do tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy a meniť ich režim (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/98/2010 zo dňa 29.06.2010).

V prejednávanej veci však nemožno hovoriť o retroaktívnom krátení starobného dôchodku navrhovateľovi, nakoľko odporkyňa v čase rozhodovania o starobnom dôchodku, a teda pri posudzovaní nároku na dávku a pri jej výpočte postupovala podľa právneho predpisu platného v čase, kedy nárok na dávku vznikol. Nárok na dávku navrhovateľovi vznikol dovŕšením 55 rokov veku dňa XX.XX.XXXX . a v tomto čase už bol účinný Dohovor č. 128. Z uvedeného dôvodu nejde o pravú ani nepravú retroaktivitu v prípade, že odporkyňa navrhovateľovi krátila aj doby odslúžené pred ratifikáciou Dohovoru č. 128.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 ods. 1, 2 OSP ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 OSP tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ nebol v tomto konaní úspešný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.